

Oppilashuolto sekä kasvun ja oppimisen tuki esiopetuksessa

Polvijärvellä esi- ja perusopetuksen oppilashuoltoa sekä kasvun, oppimisen ja koulunkäynnin tukea koskevat käytännöt on koottu ohjaussuunnitelmaan, joka on laadittu v.2016. Sen päivittäminen on vielä kesken. Esiopetuksessa käytetään perusopetuslain mukaisesta oppimisen ja koulunkäynnin tuesta nimitystä kasvun ja oppimisen tuki.

Esiopetuksen oppilashuolto

Esiopetuksen oppilashuollolla tarkoitetaan lapsen *kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtimista*. Tavoitteena on, että lapsi kokee kasvu- ja oppimisympäristönsä turvalliseksi ja viihtyisäksi, tuntee yhteenkuuluvuutta ryhmään, saa huolenpitoa ja ohjausta päivittäisessä arjessa ja apua ongelmatilanteissa. Oppilashuoltotyö on ensisijaisesti *ennaltaehkäisevää* ja koko yhteisöön kohdistuvaa toimintakulttuurin kehittämistä hyvinvoinnin näkökulmasta.

Oppilashuolto *kuuluu kaikille esiopetuksessa työskenteleville*. Lähtökohtana on yhteistyö ja vuorovaikutus lapsen ja huoltajan kanssa. Oppilashuollon toteuttamisesta tiedotetaan huoltajia esiopetuksen alkaessa. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen lapseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen ja vahvistaminen. Lapsen kasvun ja oppimisen esteet tunnistetaan ja niihin puututaan mahdollisimman varhain. *Monialaista yhteistyötä* tehdään sosiaali- ja terveystoimen kanssa ja lapsella on oikeus psykologin, kuraattorin ja terveydenhoitajan palveluihin.

Esiopetuksen kasvu- ja oppimisympäristön terveyden, turvallisuuden ja esteettömyyden edistäminen otetaan huomioon jokapäiväisessä toiminnassa. Esiopetuksen toimintayksiköissä on omia toimintaohjeita ja -periaatteita ongelmatilanteiden, kuten esimerkiksi kiusaamistilanteiden tai vakavien perheongelmien varalle.

Esiopetuksen arjessa oppilashuoltotyötä ohjaa *esiopetuksen oppilashuoltoryhmä*. Oppilashuoltotyön tulee olla suunniteltua, tavoitteellista ja arvioitavissa olevaa ja se perustuu oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin. Oppilashuolto jakautuu *yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen oppilashuoltoon*.

Yhteisöllinen oppilashuolto

Opetuksen järjestäjä määrittää oppilashuollon *ohjausryhmän ja yksikkökohtaiset oppilashuoltoryhmät*. *Yksittäistä lasta koskevat asiat* käsitellään *tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä*. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano. Kaikki oppilashuoltoryhmät ovat monialaisia. Tämä tarkoittaa, että ryhmään osallistuu tai ryhmän käytössä on opetushenkilöstön lisäksi terveydenhoitopalveluja sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan kuin käsiteltävä asia edellyttää.

Ohjausryhmä

Polvijärven oppilashuollon ohjausryhmä vastaa kunnan esiopetuksen, perusopetuksen ja lukio-opetuksen oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Polvijärvellä ohjausryhmän *kokoonpano* on seuraava: peruskoulun ja lukion rehtori, apulaisrehtori, varhaiskasvatuspäällikkö, koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja, sosiaalitoimen edustus, psykologi. Ohjausryhmä kokoontuu n. 4 kertaa vuodessa.

Yksikkökohtaiset oppilashuoltoryhmät eli OHR:t

Polvijärvellä yksikkökohtaisia oppilashuoltoryhmiä ovat seuraavat:

- *Polvijärven esiopetuksen oppilashuoltoryhmä*
- Polvijärven koulun oppilashuoltoryhmä
- Polvijärven lukion oppilashuoltoryhmä

Esiopetuksen oppilashuoltoryhmä

Polvijärven esiopetuksen oppilashuoltoryhmä vastaa kunnan esiopetuksen oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Se käsittää sekä kirkonkylän että Sotkuman esiopetuksen. Oppilashuollon *vuosikellossa* kuvataan käytännön toimintaa.

Ryhmän *kokoonpano* on seuraava: varhaiskasvatuspäällikkö, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, esiopettajat, oppilashuollon työntekijä (kuraattori, terveydenhoitaja tai psykologi) sekä huoltajien edustus. Koollekutsujana on varhaiskasvatuksen erityisopettaja, joka laatii myös *OHR -muistion*. Ryhmä kokoontuu n. 3 kertaa vuodessa pohtimaan kulloinkin ajankohtaisia yhteisöllisiä teemoja. Teemoja voivat olla esimerkiksi seuraavat:

- Tunne- ja vuorovaikutustaitoja edistävät toimet
- Kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää ehkäisevät ja vähentävät toimet
- Terveellisiä elintapoja ja vireyttä lisäävät toimet
- Oppimista edistävät toimet
- Oppimisympäristön järjestäminen hyvinvointia tukevaksi
- Oppimisympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta lisäävät toimet
- Lasten osallisuutta lisäävät toimet
- Huoltajien osallisuutta lisäävät toimet

31.8.2022

- Yhteistoiminta esiopetuksen ulkopuolisten tahojen kanssa

Oppilashuoltotoiminnan arviointi perustuu erilaisin menetelmin kerättyyn tietoon. Oppilashuoltotoiminta huomioidaan myös Polvijärven kunnan hyvinvointisuunnitelmassa.

Yksilökohtainen oppilashuolto = tapauskohtainen asiantuntijaryhmä

Yksilökohtaisen oppilashuoltoryhmän kokoa se esiopetuksen tai oppilashuollon palveluiden työntekijä, jolla herää huoli lapsesta ja jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Ryhmän monialainen *kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan*. Asiantuntijaryhmän kokoonpano voi olla esimerkiksi esiopettaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, varhaiskasvatuspäällikkö, kuraattori, psykologi sekä huoltajat. Lisäksi tarvittaessa voidaan kutsua mukaan esimerkiksi terveydenhoitaja, sosiaalitoimen työntekijä tai muu asiantuntija.

Oppilashuoltopalaverin järjestäminen ja asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai lapsen läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn *edellyttää huoltajalta yksilöidyn, kirjallisen suostumuksen* (käytössä on paperinen lupalomake).

Tapaamisista *laaditaan oppilashuoltokertomus*, jonka ryhmän nimeämä vastuhenkilö kirjaa Wilman muistioon. Oppilashuoltokertomuksista muodostuu *oppilashuoltorekisteri*, jonka vastuhenkilönä on varhaiskasvatuspäällikkö. Oppilashuoltorekisteriin tallennetut tiedot ovat salassa pidettäviä ja tietoja luovutetaan vain pyynnöstä, jossa on perusteltu tietojen saannin tarpeellisuus. Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on merkittävä, mitä tietoja, kenelle ja millä perusteella tietoja on luovutettu. Luottamuksellisen yhteistyön turvaamiseksi pyritään aina ensisijaisesti hankkimaan huoltajan suostumus.

Esiopetuksen oppilashuollon yhteystiedot

Terveydenhoitajat puh. 013 330 7260

Terveydenhoitajien huoneet sijaitsevat kirkonkylällä terveysasemalla, ja Sotkumassa koululla.

Koulukuraattori puh. 013 330 5245

Polvijärvellä ke-pe työhuone sijaitsee Kirkonkylän A-talon 2. kerroksessa, Sotkumassa koululla.

31.8.2022

Kasvun ja oppimisen tuki esiopetuksessa

Lapsen kasvun ja oppimisen tuen kolme tasoa ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Tuen tarpeiden arvioimisessa hyödynnetään seudullisesti laadittua Tukitoimien arviointi -lomaketta. Prosessin käynnistää yleensä esiopettaja, joka työskentelee lapsen kanssa tiiviimmin.

Lapsella on oikeus riittävään tukeen heti tuen tarpeen ilmetessä. Kotiin ollaan aina yhteydessä, kun huoli herää ja lapsen tukea lähdetään suunnittelemaan. Tuen suunnittelu ja toteuttaminen edellyttää avointa vuorovaikutusta lapsen ja huoltajan kanssa sekä monialaista yhteistyötä.

Tukea suunniteltaessa tarkastellaan ensin esiopetusyksikön toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja oppimisympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta lapselle. Tuki järjestetään kaikilla tuen tasoilla ensisijaisesti lapsen omassa opetusryhmässä erilaisin joustavin järjestelyin. Lapsi osallistuu tuen suunnitteluun ikä- ja kehitystaso huomioiden.

Yleinen tuki

Kaikille esioppilaille laaditaan *oppimissuunnitelma Wilmaan*. Niille lapsille, joille riittää yleinen tuki, laaditaan yleisen tuen oppimissuunnitelma. *Täydentävään varhaiskasvatukseen osallistuville* tämä toimii myös *lapsen varhaiskasvatussuunnitelmana*. Siksi kirjaamisissa huomioidaan vasun edellyttämä rakenne ja sisällöt.

Yleisen tuen oppimissuunnitelma ei edellytä Wilmaan laadittua pedagogisen arvion -asiakirjaa, vaan esiopettaja kirjaa havainnot, arvioinnit ja muut merkinnät suoraan oppimissuunnitelmaan. Esiopetuksen lisäksi *täydentävään varhaiskasvatukseen osallistuvalla* lapselle tulee kuitenkin tehdä myös yleisessä tuessa *hallinnollinen päätös* mahdollisista *apuväline- ja avustajapalveluista*. Päätöksen tekee varhaiskasvatuspäällikkö.

Oppimissuunnitelman toteutumista arvioidaan yhdessä lapsen ja huoltajan kanssa ennen esiopetuksen päättymistä.

Tehostettu tuki

Jos tukitoimien arvioinnin perusteella todetaan, että lapsi tarvitsee säännöllisempää ja monimuotoisempaa tukea, laatii esiopettaja *pedagogisen arvion* ja tiedottaa siitä huoltajia sekä varhaiskasvatuksen erityisopettajaa. Siirtyminen tehostettuun tukeen *käsitellään monialaisessa pedagogisessa tukiryhmässä, ptr:ssä*. Tämän jälkeen esiopettaja koordinoi *tehostetun tuen oppimissuunnitelman* laatimisen. Oppimissuunnitelman toteutumista arvioidaan yhdessä lapsen ja huoltajan kanssa ennen esiopetuksen päättymistä.

Esiopetuksen lisäksi *täydentävään varhaiskasvatukseen osallistuvalla* lapselle tulee tehdä *tehostetusta tuesta sekä mahdollisista apuväline- ja avustajapalveluista hallinnollinen päätös*.

31.8.2022

Päätöksen tekee varhaiskasvatuspäällikkö. Oppimissuunnitelman toteutumista arvioidaan yhdessä lapsen ja huoltajan kanssa ennen esiopetuksen päättymistä.

Erityinen tuki

Jos tehostettu tuki ei ole riittävä, on lapsella oikeus erityiseen tukeen. Siirto erityiseen tukeen edellyttää varhaiskasvatuksen erityisopettajan koordinoimaa *pedagogista selvitystä ja käsittelyä monialaisessa pedagogisessa tukiryhmässä, ptr:ssä*. Erityisen tuen aloittaminen edellyttää myös *hallinnollista päätöstä* ja sen tekee varhaiskasvatuspäällikkö. Ennen päätöksen tekemistä huoltajan kuulemisesta vastaa varhaiskasvatuksen erityisopettaja. *Kuuleminen* voi tapahtua joko yhteisessä kokoontumisessa tai siten, että huoltaja perehtyy pedagogiseen selvitykseen ja allekirjoittaa sen. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja kirjaa kuulemisen päivämäärän ja huoltajan kommentit. Erityisen tuen toimeenpanemiseksi varhaiskasvatuksen erityisopettaja koordinoi *henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman, hojks:n* laatimisen. Hojks:n toteutumista arvioidaan yhdessä lapsen ja huoltajan kanssa ennen esiopetuksen päättymistä.

Pedagogiset tukiryhmät, PTR:t

Oppimiskeskustelut ja yksilökohtaiset PTR:t

Jokaisen lapsen yksilöllisiä tuen tarpeita arvioidaan oppimiskeskustelujen yhteydessä, jotka käydään kaikkien perheiden kanssa. Yleisen tuen tapauksissa palaveriin huoltajien ja lapsen kanssa osallistuu yleensä vain esiopettaja. Hän vastaa myös kirjauksista Wilmaan. Tehostetun ja erityisen tuen tapauksissa palaverit ovat monialaisia, ja niihin osallistuu myös varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja mahdolliset muut lapsen kanssa toimivat asiantuntijat esim. terapeutit. Tällöin kyseessä on yksilökohtainen pedagoginen tukiryhmä.

Huoltajille kerrotaan, millä tuen tasolla lapsi on ja mitä se tarkoittaa käytännössä. Tehostetun tuen pedagoginen arvio ja erityisen tuen pedagoginen selvitys käsitellään myös yksikön pedagogisessa tukiryhmässä (kokoonpano kerrottu yksiköiden PTR -kohdassa).

Jos lasta on tarpeen ohjata esim. psykologin tutkimuksiin tai koulukuraattorille, kirjataan tuki -sivulle toimenpiteisiin ”oppilashuollon palvelut”. Suositukset toiminta- ja puheterapia-arvioihin kirjataan tuki -sivulle toimenpiteisiin ”ohjaus- ja tukipalvelut”.

31.8.2022

Yksiköiden PTR:t

Polvijärven esiopetuksessa toimii erillisenä *Vaparin ja Sotkuman yksiköiden PTR*. Huoltajia tiedotetaan PTR:n toimintakäytännöistä ja oman lapsen asian käsittelystä. Huoltajan suostumusta ei tarvita lapsen tukeen liittyvien asioiden käsittelyyn, se on lapsen oikeus.

Pedagogisen tuen ryhmissä käsitellään lasten tukeen liittyviä asioita. Esim. ryhmässä esiintyvien tuen tarpeiden luonne, lasten määrä tuen eri tasoilla ja tuen portailla siirtymiset. Kokoonpano on seuraava: varhaiskasvatuksen erityisopettaja, ryhmän esiopettaja/esiopettajat sekä oppilashuollon edustaja/edustajat (koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja tai psykologi). Oppilashuollon osallisuus voi olla myös konsultoivaa. Koollekutsujana on varhaiskasvatuksen erityisopettaja, joka laatii *PTR - muistion*.

Koska varhaiskasvatuspäällikkö tekee esioppilaiden osalta mahdolliset tuen hallinnolliset päätökset (erityinen tuki ja täydentävässä varhaiskasvatuksessa myös tehostettu tuki sekä kaikilla tuen tasoilla apuväline- ja avustajapalvelut), ei hän osallistu pedagogiseen tukiryhmään. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja ilmoittaa perusopetuksen apulaisrehtorille siirrot tehostettuun ja erityiseen tukeen tilastointia varten.

Pedagoginen keskustelu ja konsultaatio (lähde opetushallitus)

Esiopettaja saa keskustella lapsen asiasta muiden työntekijöiden tai niiden asiantuntijoiden kanssa, joiden työtehtäviin lapsen tuen suunnittelu tai antaminen liittyy. Keskustelu rajautuu tietoihin, jotka ovat tarpeellisia tuen suunnittelussa ja käytännön toteuttamisessa. Keskustelun tarkoituksena on varmistaa, että lapsi saa oikea-aikaista ja tarpeidensa mukaista tukea. Esiopettaja voi työnsä tueksi tarvita esimerkiksi varhaiskasvatuksen erityisopettajan, terapeuttien tai psykologin antamaa konsultaatiota. Tuen yhteydessä konsultaatiota voidaan tarvittaessa tehdä myös siten, että lapsen nimi tulee ilmi, vaikka konsultaatiossa käsiteltäisiin salassa pidettäviä asioita. Tällöin konsultaatioon osallistuvat harkitsevat, mitkä tiedot ovat lapsen opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämiä välttämättömiä tietoja.

Laki ei edellytä edellä kuvatun keskustelun kirjaamista asiakirjoihin, mutta henkilökohtaisten muistiinpanojen laatiminen on suositeltavaa. Muistiinpanoja ei arkistoida, vaan ne hävitetään, kun niitä ei enää tarvita.

Esiopetuksen henkilöstö on vaitiolovelvollinen tiedoista, jotka he työssään saavat lapsesta ja perheestä. Henkilöstö ei saa ilmaista näitä tietoja sivullisille. Sivullisia ovat esiopetuksen ulkopuolisten toimijoiden lisäksi ne henkilöstöön kuuluvat, jotka eivät työskentele lapsen kanssa. Vaitiolovelvollisuus säilyy myös sen jälkeen, kun palvelussuhde on päättynyt.

31.8.2022

ESIOPETUKSEN OHR:N ELI YHTEISÖLLISEN OPPILASHUOLTORYHMÄN VUOSIKELLO, ryhmä Sotkuman ja Vaparin yhteinen

Kokoonpano: varhaiskasvatuspäällikkö, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, esiopettajat, oppilashuollon työntekijä (kuraattori, terveydenhoitaja tai psykologi) sekä huoltajien edustus. Koollekutsujana on varhaiskasvatuksen erityisopettaja

kuukausi	asiat	OHR vk/pvm
elokuu	<p>OHR: toiminnan esittely: toimintamallit, kokoonpano, vuosikello, koontumisten aikataulus</p> <p>*Huom! tässä kyseessä yhteisöllinen OHR, ei käsitellä yksittäisten lasten asioita</p> <p>oppilashuolto -toiminnasta tiedottaminen huoltajille (syystiedote, vanhempainilta, Wilma/Daisy)</p>	elokuun loppu/syyskuun alku
syyskuu	koulukuraattorin ja kouluterveydenhoitajan vierailut ja havainnointi eskarissa	
lokakuu	<p>hyvinvointikysely eskarilaisille: kysymyksiä esim. onko sinulla eskarissa kavereita, mikä sinusta on eskarissa mukavaa, onko jotain, mistä et tykkää, pelkäätkö jotain?</p> <p>Webropol -kysely huoltajille</p>	lokakuun loppu
marraskuu- joulukuu	OHR: kyselyissä esiin nousseet hyvinvointiin liittyvät asiat	marraskuun loppu/joulukuun alku
tammikuu- helmikuu	kuraattorin tai terveydenhoitajan vierailut ja havainnointi eskarissa, teemana kyselyissä esiin nousseet asiat	
maaliskuu	<p>hyvinvointikysely eskarilaisille: kysymyksiä esim. mitä olet oppinut, onko oppiminen helppoa/vaikeaa, uskallatko pyytää apua, saatko apua?</p> <p>Webropol -kysely huoltajille</p>	maaliskuun loppu
huhtikuu- toukokuu	<p>menneen vuoden arviointia, tulevan vuoden suunnittelua, syksyn 1. koontumisen sopiminen</p> <p>(vanhempainilta, jossa kuraattori mukana)</p>	huhtikuun alku

Huom! Yksilölliset oppilashuoltoryhmät kokoontuvat tarvittaessa, niihin huoltajien kirjallinen suostumus.

31.8.2022

ESIOPETUKSEN PTR:N ELI PEDAGOGISEN TUKIRYHMÄN VUOSIKELLO, Sotkuman ja Vaparin ryhmät erikseen

Kokoonpano: varhaiskasvatuksen erityisopettaja, ryhmän esiopettaja, oppilashuollon työntekijä (kuraattori, terveydenhoitaja tai psykologi). Koollekutsujana on varhaiskasvatuksen erityisopettaja.

kuukausi	asiat	PTR vk/pvm
elokuu	yksiköiden PTR:t: toiminnan esittely: toimintamallit, kokoonpano, vuosikello, kokoontumisten aikataulutus, yksiköiden kuulumiset Jos tukipäätöksiä jo tiedossa eli vakasta siirtyvät tehostetun ja erityisen tuen tarvitsijat, päätetään niistä jo tässä vaiheessa PTR-toiminnasta tiedottaminen huoltajille (syystiedote, vanhempainilta, Wilma/Daisy)	elokuun loppu/syyskuun alku
syyskuu	yksiköiden PTR:t tarvittaessa: yksiköiden kuulumiset, erityisopetuksen ja puheopetuksen tarvitsijat, alkukartoitukset, KPT, (Lukimat-syksy) Mahdolliset uudet tukipäätökset (tilastointipvm 20.9.)	syyskuun puoliväli
lokakuu-marraskuu	*oppimiskeskustelut: kaikille kirjataan oppimissuunnitelmat/vasut sekä mahdolliset tukitoimenpiteet Wilmaan	
joulukuu	yksiköiden PTR:t tarvittaessa, mahdolliset uudet tukipäätökset ja asiakirjat Wilmaan (tilastointipvm on 30.12.)	joulukuun alkupuoli /puoliväli
tammikuu	yksiköiden PTR:t tarvittaessa, mahdolliset uudet tukipäätökset ja asiakirjat Wilmaan esiopetus-koulu tiedonsiirto: koulutulokkaiden tuen tarpeet	tammikuun loppu
helmikuu	esiopetukseen ilmoittautuminen Daisyssä	helmikuun loppu
maaliskuu	yksiköiden PTR:t tarvittaessa, mahdolliset uudet tukipäätökset ja asiakirjat Wilmaan	
huhtikuu	yksiköiden PTR:t: tuen tarpeiden tarkastukset (tilastointipvm 30.4.) *oppimiskeskustelut/esiopetus-koulu tiedonsiirto: arviointi kirjataan kaikille Wilmaan Tehostetun ja erityisen tuen lasten kohdalla yksilölliset tiedonsiirtopalaverit, joissa tapauskohtaisesti monialainen edustus	PTR huhtikuun puoliväli oppimiskeskustelut huhtikuusta alkaen
toukokuu	*oppimiskeskustelut/esiopetus-koulu tiedonsiirto: arviointi kirjataan kaikille Wilmaan Yksilölliset tiedonsiirtopalaverit jatkuvat. Kaikkia koulutulokkaita koskeva tiedonsiirtopalaveri: esiopettajat, alkuopettajat, veo, erkkaope, koulunjohtaja kouluun ja esiopetukseen tutustuminen	tutustuminen samana päivänä koko kunnassa

***Huom!** Tehostetun ja erityisen tuen tapauksissa oppimiskeskusteluihin mukaan veo.

Lähteet:

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2016 ja Joensuun seudun esiopetussuunnitelma sekä päivitykset

Polvijärven ohjaussuunnitelma (oppilashuollon suunnitelma) 2016

Perusopetuslaki (628/1998) ja päivitykset vuosien varrella

Opiskelija- ja oppilashuoltolaki (1287/2013)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022 ja Polvijärven varhaiskasvatussuunnitelma

